

KOSTEN EN INVESTERINGEN UITBREIDING LELYSTAD AIRPORT

Beantwoording door gemeente Lelystad van de vragen van Follow the Money en Omroep Flevoland inzake de uitgaven voor de uitbreiding van Lelystad Airport

Follow the Money en Omroep Flevoland (gezamenlijk FTM) vragen gemeente Lelystad op 24 maart jongstleden om medewerking aan hun onderzoek naar de uitgaven aan Lelystad Airport in de periode vanaf januari 2009. FTM verzoekt beantwoording bij voorkeur op uiterlijk 1 mei 2020. In onder meer jaarrekeningen en informatienota's aan de raad is eerder een beeld gegeven van de kosten voor de gemeente bij de ontwikkeling van de luchthaven. In het kader van transparantie rondom de ontwikkeling van de luchthaven werkt de gemeente mee aan het onderzoek. De gemeente beantwoordt de gestelde vragen o.b.v. de beschikbare bronnen. De lange periode die moest worden onderzocht, de grote betrokkenheid van de gemeente bij dit dossier en breedte en diepgang van de vragen in combinatie met de korte periode van beantwoording nopen de gemeente in een aantal gevallen tot het maken van inschattingen, onder meer van de ambtelijke inzet. Voor een schatting van de personele kosten zijn de normbedragen van salarissen voor 2019 toegepast voor de inzet gedurende de door FTM aangegeven onderzoeksperiode. In werkelijkheid liggen die kosten dus lager.

Gemeente Lelystad ondersteunt de doorontwikkeling van Lelystad Airport naar een internationale luchthaven. Dit is in het belang van de economische kracht van de Metropoolregio Amsterdam en levert duizenden banen op voor de regio.

Overeenkomstig het raadsprogramma ondersteunt de gemeente de gebiedsontwikkeling en daarmee de uitvoering van de bestaande afspraken die volgen uit het gewijzigd vast te stellen Luchthavenbesluit uit 2015 over de groei van Lelystad Airport tot maximaal 45.000 vliegbewegingen. Deze ontwikkeling biedt economische kansen, maar we bewaken ook een goede inpassing in de Flevolandse leefomgeving met oog voor gezondheid en milieuaspecten. Ook bepleiten we actief een goede inpassing van de routes in het Flevolandse luchtruim. We maximaliseren de economische effecten van de luchthaven (o.a. werkgelegenheid, talentontwikkeling, onderwijs) en ondersteunen de ambitie om uit te groeien tot een van de meest duurzame luchthavens van Europa. We maken in de stad een hoogwaardige openbaarvervoer-verbinding (OV) naar de luchthaven mogelijk en experimenteren met en stimuleren innovaties op het gebied van OV en duurzaam vervoer. Duurzame ontwikkeling, innovatie en hoogwaardigheid zijn ook de sleutelbegrippen voor het bedrijventerrein Lelystad Airport Businesspark. Via de gezamenlijke inzet met de provincie Flevoland en gemeente Almere in Lelystad Airport Businesspark bevorderen we de vestiging van bedrijven en de ontwikkeling van werkgelegenheid in de luchtvaartgebonden en luchthaven gerelateerde sectoren.

De bijdrage van de gemeente aan de ontwikkeling van Lelystad Airport bestaat uit diverse activiteiten. Als eerste heeft de gemeente een publieke taak onder meer op het gebied van de planologische ontwikkelingen en vergunningverlening. Daarnaast stimuleert de gemeente met diverse activiteiten en investeringen de (duurzame) economische ontwikkelingskansen in het bestemmingsplangebied Larserknoop, waartoe het te ontwikkelen Lelystad Airport Businesspark behoort. Een deel van de vragen van FTM heeft daarop betrekking. De gemeente beschouwt kosten en investeringen in de ontwikkeling van het businesspark als separaat van de luchthavenontwikkeling, maar heeft de vragen dienaangaande wel meegenomen in de beantwoording. De gemeente is tevens betrokken bij een aantal infrastructurele projecten in relatie tot Lelystad Airport en tot de gebiedsontwikkeling in de nabijheid. Niet al deze kosten zijn direct toe te rekenen tot de ontwikkeling van de luchthaven.

Andere gemeentelijke activiteiten met betrekking tot de luchthaven zijn gericht op behoud van en stimulering van de leefbaarheid.

Hieronder volgt een overzicht van de met de luchthaven- en nabije gebiedsontwikkeling gemoeide activiteiten en de daaraan gerelateerde gemaakte of nog te maken kosten. Ingedeeld naar de onderwerpen leefbaarheid, infrastructuur, economische en gebiedsontwikkeling, planologische ontwikkeling, luchthavenfonds, programmamanagement en beleidsontwikkeling, publieksinformatie en communicatie en juridische kosten. Tenslotte wordt de relatie gelegd tussen de beantwoording en de vragen van Follow the Money.

Leefbaarheid

De gemeente ziet het als een belangrijke taak om de effecten van de uitbreiding van de luchthaven te monitoren. Deze informatie wordt ingezet om op feiten gebaseerde input te kunnen geven op en besluiten te kunnen nemen over de leefbaarheidsmaatregelen van de verschillende overheden en de luchthaven. Aanvullend op de monitoring door rijk en

provincie voert de gemeente de volgende activiteiten uit:

Monitoring gezondheid

Elke vier jaar monitort de GGD Flevoland de gezondheid van Flevolandse van 19 jaar en ouder. GGD Flevoland heeft in 2016 daarin vragen opgenomen om geluidsoverlast door vliegtuigverkeer te monitoren (als een nulmeting). In 2020 wordt deze meting herhaald. Om dit goed te kunnen meten worden in de gemeente Lelystad meer mensen bevraagd dan standaard. De extra kosten daarvoor bedroegen in 2016 € 1.650. De kosten in 2020 worden geschat op € 3.300. Het onderzoek zal in 2024 opnieuw worden uitgevoerd.

Geluidsmetingen

Sinds 2017 wordt aan de noordzijde van de baan in opdracht van de gemeente geluid gemeten. Deze activiteit maakt deel uit van het geluidsmetprogramma dat door de provincie wordt gecoördineerd. De kosten bedragen jaarlijks ca. € 12.500. De kosten voor 2018 en 2019 zijn ten laste gebracht van het luchthavenfonds. Door het uitstel van de opening zullen de metingen tenminste 1 jaar langer worden uitgevoerd. De kosten daarvoor bedragen naar schatting € 15.000.

Ambtelijk is voor geluid in relatie tot de luchthaven sinds 2013 gemiddeld 100 uur per jaar ingezet (schatting). De kosten daarvoor bedragen daarmee tot ultimo 2019 ca. € 46.200.

De gemeente bepleit actief een goede inpassing van de routes in het Flevolandse luchtruim. De ambtelijke kosten daarvoor zijn opgenomen bij programmamanagement en beleidsontwikkeling.

Infrastructuur

De gemeente is betrokken bij een aantal infrastructurele projecten in relatie tot Lelystad Airport en tot de gebiedsontwikkeling in de nabijheid. Niet al deze kosten zijn direct toe te rekenen tot de ontwikkeling van de luchthaven.

De ambtelijke inzet voor verkeer wordt afhankelijk van het stadium van de ontwikkeling geschat op tussen de 0,1 en 0,5 fte per jaar. De totale kosten over de jaren 2009 t/m 2019 worden daarmee geschat op ca. € 216.000. Deze ambtelijke inzet voor de infrastructuur activiteiten wordt gedurende de duur van de activiteiten voortgezet.

Anthony Fokkerweg

De gemeente draagt € 500.000 bij aan de kosten die provincie Flevoland maakt voor de ontwikkeling van het eerste gedeelte van de Anthony Fokkerweg (vanaf de Larserweg tot aan Talingweg). Dit deel is reeds door de provincie gerealiseerd. De weg is vooral bedoeld om aansluiting 10 Lelystad te ontlasten en de toekomstige ontwikkelingen van Lelystad te faciliteren, waaronder LAB (bedrijventerrein) en andere bedrijfsterrains en Lelystad Airport. De provincie is gestart met de aanleg van het tweede gedeelte van de Anthony Fokkerweg en de afslag op de A6. De gemeente draagt hier niet aan bij.

Doorstromingsmaatregelen OV Centrum Lelystad

De doorstromingsmaatregelen OV centrum Lelystad omvat de afspraken rond de busbaan bij de Middenweg en de bushalte voor de Airport Express bij het station. Het doel van deze afspraken is om een goede OV verbinding te realiseren tussen het treinstation en de luchthaven. De busbaan is niet uitsluitend voor de Airport Express, maar ook voor de overige stadsbussen. De gemeente draagt aan de realisatie € 1 miljoen bij. De kosten tot nu toe gemaakt bedragen € 115.000 (o.a. advieskosten, verkeer- en geluidsonderzoeken, bestemmingsplanprocedure, OV-visie Lelystad Airport).

E-bike route (mobiliteitsmanagement)

De E-bike route heeft als doel minder woon-werkverkeer te hebben tussen centrum en de bedrijventerreinen rond Lelystad Airport door het tracé aantrekkelijker te maken voor fietsers. De gemeente draagt hieraan € 700.000 bij. Tot nu toe zijn opdrachten verleend ten bedrage van € 103.000 onder meer voor de aanleg van het deeltracé langs de Larserdreef en de uitvoering van een variantenstudie. De provincie was verantwoordelijk voor het gedeelte bij de ventweg tussen brug Lage Vaart en Eendenweg. Dit deel is inmiddels gerealiseerd.

Economische en gebiedsontwikkeling

De luchthaven leidt tot versterking van de economische structuur van Lelystad en de regio. Naast de infrastructurele verbeteringen is de gemeente betrokken bij diverse stimulerende activiteiten op het gebied van acquisitie, economische netwerken, onderwijs en gebiedsontwikkeling. Ook zijn diverse onderzoeken uitgevoerd om de werkgelegenheidseffect in kaart te brengen.

Onderwijs

De gemeente heeft ten behoeve van de Lokale Educatieve Agenda in Regionaal Investeringsfonds (RIF) Techtalent €30.000 bijgedragen. In RIF House of Aviation is een bijdrage van € 50.000 toegezegd, waarvan € 20.000 tot en met 2019 en € 30.000 in de periode vanaf 2020. Sinds 2014 neemt de gemeente deel in het College Belanghebbenden Luchtvaartonderwijs (CvBLO). De kosten daarvoor bedragen in totaal € 108.000.

Ambtelijke inzet ten behoeve van onderwijs in relatie tot de luchthaven over de afgelopen jaren wordt ingeschat op in totaal ca. 300 uur, ca. € 21.500. Dit gaat om inzet ten behoeve van de ontwikkeling van de RIFs, plannen voor Airportcampus, de voorloper van SCALA (SamenwerkingsCollege Amsterdam Lelystad Airport), ambtelijke deelname aan het CvBLO en overleg met de provincie en het ROC van Flevoland/ROC van Amsterdam.

Onderzoeken werkgelegenheid

In het kader van de Alderstafel zijn in 2013 en 2014 in opdracht van de gemeente onderzoeken uitgevoerd naar de verwachte werkgelegenheidseffecten van de luchthaven voor in totaal € 10.800.

Acquisitie, netwerken en beurzen

Gemeente Lelystad neemt deel in de Amsterdam Airport Aerea (AAA). AAA is een samenwerkingsverband van publieke en private organisaties die betrokken zijn bij de ontwikkeling van bedrijfslocaties in de MRA (Metropool-regio Amsterdam). Deze deelname is dus niet alleen gericht op (kennisontwikkeling en -deling over en acquisitie van) aerospace activiteiten, maar betreft vooral ontwikkelingen op het gebied van logistiek, maakindustrie en datacenters. Het lidmaatschap bedraagt € 30.000 per jaar, waarvan 25% is toe te rekenen aan de luchthavenontwikkeling, in totaal over de afgelopen periode (2009 t/m 2019) een bedrag van € 82.500. De door de gemeente gemaakte kosten voor deelname aan beurzen, seminars en bijeenkomsten op het gebied van MRO (maintenance, repair & overhaul) bedragen sinds 2015 in totaal € 25.000. De ambtelijke kosten bedragen voor ca. 2000 uur ca. € 157.000.

Airport Garden City/OMALA/LAB

De gemeente heeft bij de gebiedsontwikkeling in de nabijheid van de luchthaven diverse rollen: die van gebiedsontwikkelaar, die van aandeelhouder en de publieke rol van een gemeentelijke overheid.

In 2008 is de ontwikkelingsmaatschappij opgericht om slagvaardig te kunnen inspelen op de bedrijfsontwikkelingen nabij de luchthaven Lelystad. Het gaat hier om een gelijke deelneming van de gemeenten Almere, Lelystad en de provincie Flevoland in deze NV, ieder tot een bedrag van € 25.000. Vooruitlopend op de oprichting van Ontwikkeling Maatschappij Airport Garden City CV (OMAGC CV) is door ieder van de deelnemende partijen een lening van € 1.000.000 verstrekt aan OMALA NV. Bij het aangaan van de geldlening is bepaald dat na oprichting van OMAGC CV de geldlening direct wordt afgelost en omgezet in aandelenkapitaal van OMAGC CV. Dit is inmiddels ook gebeurd.

Het doel van Ontwikkeling Maatschappij Airport Lelystad Almere is het versterken van de sociaaleconomische structuur en bevorderen van werkgelegenheid in Flevoland in samenhang met de ontwikkeling van Lelystad Airport door het realiseren van een hoogwaardig Businesspark. Belangrijkste activiteiten zijn: het verwerven van de noodzakelijke gronden, deze ontwikkelen en uitgeven aan luchtvaart gerelateerde en andere bedrijven. Ultimo 2019 staat een som aan leningen open van € 3.653.000. Deze leningen zijn verstrekt om investeringen in de aanleg van het gebied te kunnen doen vooruitlopend op een positieve cash flow door verkoop van grond. Voorts is er een uitstaande som á € 2.300.000 aan historische kosten die in drie tranches door OMALA aan de gemeente wordt vergoed.

In 2016 zijn voor onderzoeken in relatie tot het aandeelhouderschap van OMALA juridische kosten gemaakt ten bedrage van € 71.286.

De gemeentelijke kosten voor de beleidsmatige gebiedsontwikkeling van Larserknoop zijn voornamelijk gemaakt in de jaren 2009-2016. De gemeente is vanuit haar publiekrechtelijke verantwoordelijkheid gestart met het voorbereiden en ontwikkelen van een integrale gebiedsvisie voor dit nieuwe deel van de stad en heeft daar een interne organisatie voor ingericht, ter bewaking en behartiging van de belangen van de stad en de omgeving. De kosten bedragen ca. € 1.640.000. De kosten bestaan uit ambtelijke inzet, omgevingsmanagement, diverse onderzoeken, externe inhuur t.b.v. planologische ontwikkeling, communicatie en juridische kosten (onder meer i.v.m. planologische procedures). Parallel aan de inzet van de gemeente voor het gebied heeft OMALA zich ontwikkeld. De ontwikkeling van het gebied ligt nu voornamelijk bij OMALA. De gemeentelijke taak van het bewaken en behartigen van de belangen van de stad lopen nog door. Vanaf 2017 bedragen de kosten ca. € 177.500.

Voor zover de gemeente kosten maakt voor de gebiedsontwikkeling van Larserknoop dan worden deze op grond van de anterieure overeenkomst met OMALA of door middel van het exploitatieplan Lelystad – Larserknoop verhaald bij ontwikkelende partijen.

Planologische ontwikkeling Lelystad Airport e.o.

De kosten voor de planologische ontwikkeling van luchthaven Lelystad en omgeving (bestemmingsplannen, vergunningen) worden verhaald op de initiatiefnemer(s). Deze kosten zijn daarom niet in dit overzicht opgenomen.

De gemeente heeft het bestemmingsplan Luchthavencontouren in ontwikkeling. De ambtelijke inzet bedraagt tot en met 2019 ca. € 10.250. De afronding van de bestemmingsplanprocedure vindt plaats na de vaststelling van het wijzigingsbesluit op het Luchthavenbesluit Lelystad. Dit zal opnieuw ambtelijke en mogelijke juridische kosten met zich meebrengen. De gemeente is verplicht de bepalingen uit het Luchthavenbesluit planologisch te vertalen. Deze kosten kunnen niet worden verhaald.

Luchthavenfonds

Samen met provincie Flevoland en de luchthaven is in 2017 het Luchthavenfonds ingesteld, ter ondersteuning van economische, duurzaamheids- en leefbaarheidsactiviteiten in relatie tot de luchthaven. De gemeente heeft hiervoor € 350.000 in de vorm van subsidies en opdrachten beschikbaar gesteld voor passende initiatieven. De gemeente heeft vanuit het Luchthavenfonds tot ultimo 2019 ca. € 230.000 bijgedragen aan diverse initiatieven en opdrachten. De resterende middelen zijn gereserveerd als bijdrage voor al geplande activiteiten die afhankelijk zijn van de openingsdatum van de luchthaven.

Programmamanagement, projectkosten en beleidsontwikkeling

Voor beleidsontwikkeling en programmamanagement i.r.t. de luchthaven is jaarlijks gemiddeld 1 tot 1,5 fte ingezet. De totale kosten daarvoor bedragen ca. € 927.000.

Ten behoeve van informatie over de actuele politieke ontwikkelingen (kamerstukken e.d.) zijn in 2017, 2018 en 2019 opdrachten verstrekt t.b.v. in totaal € 21.683.

Projectkosten voor de luchthavenontwikkeling bedragen tot en met 2016 ca. € 1.754.000. In 2017-2019 zijn de kosten in totaal bijna € 130.000.

Publieksinformatie en communicatie

Samen met de provincie en de luchthaven informeert de gemeente de regionale en directe omgeving over de ontwikkelingen van de luchthaven.

In 2016, 2017 en 2018 zijn jaarlijks gezamenlijke publieksinformatiedagen georganiseerd. De gemeente heeft daaraan € 53.243 bijgedragen. Ook is meermaals een gezamenlijke Airportkrant uitgebracht. De gemeente heeft daaraan € 18.526 bijgedragen.

De ambtelijke inzet voor communicatie en publiekinformatie wordt ingeschat op 0,25 fte per jaar. De kosten worden daarmee geschat op € 247.500.

Naar schatting is daarnaast een bedrag van ca. € 5.000 aan kosten gemaakt voor communicatieve ondersteuning bij diverse activiteiten zoals bezoeken van bewindspersonen en Kamercommissies e.d. Aan de Stichting Lelystad Airport Moet Door is een bijdrage van € 20.000 verleend voor activiteiten die bijdragen aan de doelstelling van de gemeente om de luchthaven conform de gedane toezeggingen van 4 achtereenvolgende kabinetten geopend te krijgen.

Juridische kosten

De gemeente heeft juridische kosten gemaakt in verband met planschadeverzoeken en daaraan verbonden bezwaar- en beroepsprocedures. Het betreft ca. 400 uren ambtelijke inzet ten bedrage van ca. € 23.500.

De kosten voor extern juridisch advies op onderwerpen i.r.t. de luchthavenontwikkeling en gerechtelijke kosten bedragen in totaal ca. € 62.000. De ambtelijke juridische inzet wordt ingeschat op € 25.000.

Relatie tussen bovenstaande de beantwoording en de vragen van FTM:

- 1. In diverse berichten over de kosten van de uitbreiding van Lelystad Airport duikt steeds het bedrag van 200 miljoen euro op. Waarop is dit bedrag gebaseerd? Welke kosten zijn hierin meegenomen? En hoeveel daarvan heeft de gemeente Lelystad betaald?**

In de vraagstelling is niet aangegeven op welke publicatie(s) FTM bij deze vraag precies doelt, maar wij herkennen het bedrag van € 200 miljoen die wij in verschillende recente media-uitingen terug zien komen. Dit bedrag betreft een schatting van de optelsom van de investeringsuitgaven, exploitatiekosten en aangegane verplichtingen van de verschillende betrokken partijen – Lelystad Airport, LVNL, Rijk (Min I&W), Provincie en Gemeente – voor projecten / activiteiten die direct of indirect verbonden zijn aan de ontwikkeling van de luchthaven.

De bijdragen van de gemeente Lelystad aan de luchthaven- en aanverwante ontwikkeling zijn in bijgaand overzicht opgenomen en toegelicht. Het maken van een optelsom van deze uitgaven zou betekenen dat ze voor 100 % toegerekend zouden worden aan de luchthavenontwikkeling, terwijl een deel daarvan niet alleen de luchthaven ten goede komen, of zelfs om andere redenen zijn gedaan. Zo zien wij de kosten die gemoeid zijn met het nabije bedrijventerrein Lelystad Airport Businesspark als een separate ontwikkeling.

Voor de opgave en specificatie van bedragen van andere partijen verwijzen wij naar hun beantwoording op deze vraag.

- 2. Welke investeringen zijn er gedaan en/of leningen verstrekt voor het opzetten en ontplooien van Omala / LAB? En wat heeft het business park de gemeente tot nu toe opgeleverd?**

Zie de beantwoording bij Airport Garden City/OMALA/LAB

- 3. Hoeveel ambtelijke ondersteuning is/was er nodig? Wat heeft dit gekost?**

De ambtelijke kosten zijn per activiteit in het overzicht opgenomen.

- 4. Welke lobbykosten zijn er gemaakt? Hoe hoog waren deze en waar is het aan uitgegeven?**

Zie voor deze kosten bij “Publieksinformatie en communicatie”

- 5. Wat hebben de juridische inzet en mogelijke juridische procedures gekost?**

Antwoord: de juridische kosten zijn benoemd bij de verschillende activiteiten en bij “Juridische Kosten”.

- 6. Welke projectmatige kosten (zoals de bouw/inrichting van de terminal, de verplaatsing van de luchtverkeersleiding, inhuren personeel) of zijn/waren er? Hoe hoog waren deze voor de gemeente?**

Antwoord: de gemeente heeft voor de bouw/inrichting van de terminal en de verplaatsing van de luchtverkeersleiding geen kosten gemaakt.

- 7. Welke onderzoeken heeft de gemeente in opdracht gegeven en hoe hoog waren deze onderzoekskosten kosten?**

Antwoord: de onderzoeken zijn benoemd bij de verschillende activiteiten. Het betreft juridische onderzoeken, verkeer- en geluidsonderzoeken, werkgelegenheidsonderzoeken, planschadeonderzoeken etc.

- 8. Er zijn bedrijven/ondernemingen die voor de uitbreiding van LA moeten vertrekken. Hoe hoog waren de uitkoopkosten (bijvoorbeeld voor de politieacademie, boeren, RDW)?**

Antwoord: door de gemeente zijn geen bedrijven/ondernemingen uitgekocht voor de uitbreiding van Lelystad Airport.

- 9. De openbaar vervoer verbindingen zijn verbeterd, er is een nieuwe busdienst gekomen. Hoeveel heeft de gemeente hieraan bijgedragen?**

Zie voor de beantwoording bij "Infrastructuur".

- 10. Wat is er uitgegeven aan scholing/onderwijs mbt Lelystad Airport?**

Zie voor de beantwoording bij "Onderwijs".

- 11. De provincie Flevoland en gemeente Lelystad hebben het eerste deel van de toegangsweg naar de terminal aangelegd en betalen ook het tweede deel van de Anthony Fokkerweg naar de A6. Wat hebben deze infrastructurele projecten gekost? Hoeveel van deze kosten draagt de gemeente?**

Zie voor de beantwoording bij "Infrastructuur".

- 12. Royal Schiphol Group, de provincie Flevoland en de gemeente Lelystad hebben in 2017 de oprichting aangekondigd van het Luchthavenfonds. Daarbij werd een budget van 1,85 miljoen euro vermeld. Hoeveel heeft de gemeente Lelystad sinds 2017 in het Luchthavenfonds geïnvesteerd?**

Zie voor de beantwoording bij "Luchthavenfonds".

- 13. Welke kostenposten lopen nog door of worden in de toekomst verwacht? Hoeveel is daar al voor gereserveerd?**

Antwoord: bij de activiteiten is een inschatting gemaakt van de kosten die doorlopen of in de toekomst worden verwacht.